

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Demokratiutredningens slutbetänkande, SOU 2016:5, *Låt fler forma framtiden*

(dnr Ku2016/00088/D)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över Demokratiutredningens slutbetänkande *Låt fler forma framtiden* (SOU 2016:5).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen instämmer i utredningens övergripande analys och utgångspunkt att även om demokratin i Sverige är stark så finns det utmaningar vad gäller den ojämnt fördelade delaktigheten. Länsstyrelsen delar också uppfattningen att ojämlikheten i stor utsträckning kan kopplas till social representation samt till rumsliga och geografiska skillnader. Länsstyrelsen instämmer även i utredningens övergripande förslag att stärka mellanvalsdemokratin.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att upprätta en nationell webbplats för insamling av namnunderskrifter vid folkinitiativ och folkmotioner. Vi tillstyrker även förslaget att Länsstyrelsen i Västra Götalands län får i uppdrag att upprätta nämnda webbplats, under förutsättning att erforderliga resurser tilldelas. Länsstyrelsen föreslår att en förstudie påbörjas snarast för att kartlägga förutsättningar samt bedöma kostnader och andra konsekvenser som är förknippade med utveckling, drift och förvaltning av den föreslagna webbplatsen. En sådan förstudie menar vi är en förutsättning för att en säker och väl fungerande webbplats ska finnas tillgänglig den 1 juli 2017.

Kap 3 Om delaktighet och jämlikt inflytande

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget till ett nytt mål för demokratipolitiken men föreslår att målet kompletteras med ett jämställdhetsperspektiv enligt följande: En hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet, jämlikt och jämställt inflytande.

Länsstyrelsen delar utredningens analys och utgångspunkt vad gäller de ökande skillnaderna i delaktighet i samhället samt delar uppfattningen att dessa skillnader framför allt är kopplade till det utredningen beskriver som rumsliga och geografiska skillnader. Länsstyrelsen har inom sitt uppdrag med urban utveckling¹ sett att de uppväxtvillkor och livsvillkor som präglar vissa socioekonomiskt missgynnade stadsdelar på ett negativt sätt påverkar både de boendes känsla av delaktighet och deras faktiska möjlighet att påverka. Länsstyrelsen har sett liknande skillnader i känslan av delaktighet och påverkansmöjligheter mellan stad och land, till nackdel för boende på landsbygden, särskilt bland unga. Därför är Länsstyrelsen positiv till utredningens förslag att tillsätta en maktutredning.

Kap 8 De förtroendevaldas villkor

8.5.2 Förtroendevaldas möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna

Länsstyrelsen tolkar förslaget som att fullmäktige endast ska utse ersättare för ledamot bland de ersättare som är valda i de senaste allmänna valen och enligt den ersättningsordning som är fastställd där. Att utse nya ledamöter och ersättare i fullmäktige görs annars av länsstyrelserna och inte av kommunfullmäktige.

Kap 11 Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Länsstyrelsen instämmer i utredningens analys när det gäller medborgardialogers möjlighet att bidra till att de beslut som fattas av kommuner och landsting blir bättre förankrade. Länsstyrelsens bedömning är dock att medborgarna bör ges möjlighet att vara med så tidigt som möjligt i processen. Medverkan i senare del av processen minskar möjligheten att påverka resultatet. Länsstyrelsens erfarenhet är att många ärenden i realiteten redan är avgjorda när de kommer till kommunfullmäktige. Länsstyrelsen vill också betona vikten av att det som dialogen lett fram till, och som synliggörs i övergripande strategier och planer (som exempelvis översiktplaner) styr den efterföljande detaljplaneringen. I annat fall riskerar medborgardialoger att minska förtroendet för politiken, istället för att öka det.

Länsstyrelsen är dock tveksam till om de samråd som föreslås i utredningen bör formaliseras på samma sätt som inom plan- och bygglagen. Resultatet kan innebära att hanteringen blir mer av en administrativ börda än en möjlighet för medborgerligt inflytande. Länsstyrelsens bedömning är att formen för medborgardialogerna bör utformas lokalt av dem som är berörda.

¹ Mellan 2012 och 2015 hade Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skåne och Kronobergs län i uppdrag att samla relevanta aktörer för ökat erfarenhets- och kunskapsutbyte i syfte att bidra till en positiv utveckling i femton av de stadsdelar i landet som har störst utmaningar socioekonomiskt.

12 Det förstärkta folkinitiativet

12.7.2 En nationell webbplats för namninsamling upprättas (samt 16.2.8 konsekvenser av förslagen)

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att upprätta en nationell webbplats för insamling av namnunderskrifter vid folkinitiativ och folkmotioner samt förslaget att Länsstyrelsen i Västra Götalands län ges uppdraget.

Länsstyrelsen bedömning är dock att det behöver genomföras en förstudie för att närmare kartlägga förutsättningarna samt bedöma kostnader och andra konsekvenser som är förknippade med utveckling, drift och förvaltning av den föreslagna webbplatsen.

Den samlade kravbilden behöver tydliggöras med avseende på tidsperspektivet för etablering av de skilda komponenterna i den beskrivna webben, kraven på säkerhet och tillgänglighet, krav på teknisk funktionalitet och informationsutbyte med andra parter, krav på redaktionellt stöd och support samt hur styrning och inflytande över förvaltningen ska hanteras.

En förstudie behöver utöver den konkretiserade kravbilden också beskriva ett konceptuellt lösningsförslag, uppskattning av utvecklingskostnader och drifts- och förvaltningskostnader, förslag till försörjning av kompetenser och organisation för förvaltningsarbetet, de juridiska förutsättningarna för hanteringen samt behov av upphandling av stödjande tjänster för identifiering, underskrift och datakommunikation. Utformningen av en nationell webbplats förutsätter också samverkan med flera externa parter och särskilda överenskommelser om tekniska lösningar m.m. med dessa. Förstudien behöver därför också inkludera en tidig dialog med ett antal referens- eller nyckelaktörer, såsom Skatteverket, Sveriges Kommuner och Landsting, några kommuner samt relevanta aktörer på berörda departement och regeringskansliet.

Länsstyrelsens bedömning är att förstudien behöver genomföras under tiden fram till och med oktober 2016 om det ska vara möjligt att utveckla, testa och driftsätta en lösning till 1 juli 2017 i enlighet med utredningens förslag.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze, efter föredragning av utvecklare inom social hållbarhet Birgitta Guevara. I den slutliga handläggningen har även enhetschef Talieh Ashjari, stabschef Robin Nyberg, jämställdhetsutvecklare Katarina Björkgren, länsjurist Lars-Erik Persson, utredare Göran Carlsson och planhandläggare Johanna Perla deltagit.

Lisbeth Schultze

Birgitta Guevara

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia: ku.remissvar@regeringskansliet.se